

DIE NUWE-TESTAMENTIESE SKRIFOPENBARING OOR GODDELIKE UITVERKIESING

Prof. J. C. Coetzee

(Oorspronklik gelewer as 'n voordrag voor die Jaarvergadering van die landsweye Gereformeerde Teologiese Vereniging, Pretoria, 9 Junie 1981).

TER INLEIDING

Enkele beperkinge ten opsigte van hierdie artikel moet gestel word:

Die skrywer is 'n Nuwe-Testamentikus en nie 'n dogmatikus nie en daarom word hier nie gepoog om 'n gesistematiseerde leer aangaande goddelike uitverkiesing aan te bied nie.

Die oogmerk is om alleen ernstig te vra: kom ons kyk saam nog 'n keer, en ook opnuut, indringend na 'n paar van die sleutelgedeeltes van die Skrif waar uitverkiesing of aspekte daarvan uitdruklik na vore kom. Geen aanspraak op volledigheid ten opsigte van die Skrifgedeeltes wat behandel word, word gemaak nie. Daar is inderdaad ander gedeeltes wat meerdere lig kan werp en meerdere aspekte na vore kan bring. Maar *êrens* moet ons begin om ons weer 'n keer af te vra wat sê die Skrif self oor wat sekerlik *die hart* van die Evangelie van Jesus Christus is.

Die sleutelgedeeltes wat wel bespreek word is

- Romeine 8 : 28–30, saam met die nou verwante 8 : 17;
- Efesiërs 1 : 3–14 (waarmee o.a. Ef. 3 : 8–12, 2 Tm. 1 : 9 en Tt. 1 : 1–3 sterk vergelykbaar is).
- Romeine 5 : 12–21, wat telkens na vore kom in diskussies rondom „universele versoening” en/of „universele aanbod van genade”.
- 2 Petrus 3 : 1–18, bestudeer vanuit die crux interpretum naamlik vers 9, wat ook skynbaar 'n universele verlossing leer.
- 2 Petrus 1 : 3–11, veral oor die verhouding van menslike verantwoordelikheid en goddelike roeping en uitverkiesing.

1. GROOT VRAAGTEKENS OF LOFSINGENDE UITROEPTEKENS ?

Dit val telkens weer op hoedat waar goddelike uitverkiesing (en verwerping) ter sprake kom, mense onmiddellik 'n klomp vraagtekens sien en self nog 'n paar daarnaas ophang. Die woord „uitverkiesing” is vir baie mense, ook selfs tussen Gereformeerde voorgangers, veelal sinoniem met 'n klomp probleme en moeilike vrae wat ons menslike *verstand* treiter.

Hierin sit 'n ontsaglike stuk tragiek, want dit is JUIS NIE hoe die Woord van God oor die goddelike uitverkiesing praat nie. In radikale teenstelling tot ons baie vraagtekens, probleme en breingimnastiek hieroor, word oor goddelike uitverkiesing en oor die uitverkiesende God feitlik nooit anders gespreek nie as in LOFSINGENDE uitroepetekens, in verwonderde en aanbiddende lofsang nie.

Enkele voorbeelde illustreer dié punt:

„Geseënd is die God en Vader van ons Here Jesus Christus wat ons geseën het met alle geestelike seënige in die hemele in Christus, soos Hy ons in Hom uitverkies het voor die grondlegging van die Wêreld (Ef. 1 : 3—4).

„Wie kan beskuldiging inbring teen die uitverkorenes van God? God is dit wat regverdig maak! Wie kan veroordeel? Christus is dit wat gesterf het, ja meer nog, wat ook opgewek is, wat ook aan die regterhand van God is, wat ook vir ons intree!” (Rom. 8 : 33—34).

Vergelyk ook nog Rm. 8 : 28—30.

Dit is duidelik: die Skrif praat oor uitverkiesing steeds in die toon van dankbaar-blye, aanbiddend- verwonderde lofsange. En dit wil ook die gees en toon van hierdie artikel wees.

2. 'N KORT OORSIG OOR DIE KERNVRAE RONDON UITVERKIESING

Sekere van die kernprobleme wat telkens weer rondom uitverkiesing, predestinasie, verwerping geopper word, word vervolgens kortliks gestel. Die skrywer wil dit duidelik stel dat onderstaande nie SY probleme in dié verband is nie, maar bloot 'n redelike weergawe probeer wees van die tipe vrae wat gedurig weer gevra word; ook dat daar geen pretensie is dat hierdie artikel antwoord gee of wil gee op *al* genoemde vrae nie.

2.1 *Is daar inderdaad in die Bybel so 'n leer en hoe 'n belangrike plek neem dit in die Bybel in?*

Daar is diegene wat in alle erns die vraag stel of daar hoegenaamd in die Skrif sprake is van predestinasie, uitverkiesing en verwerping. Indien wel, word gevra, lê dit nie maar op die heel randjie of periferie van die Evangelie nie, sodat mens daarmee nie juis eg erns hoef te maak nie; mens dit eintlik maar kan (of selfs móét) ignoreer, omdat dit „'n harde leer” is wat mense van die Evangelie afskrik? Die lesers ken hierdie vrae en hoe hulle in baie kringe sowel die prediking as die geloofsdenke van mense kleur en beïnvloed. Die skrywer gaan daar egter nie hier verder op in nie, aangesien aanvaar word dat ons saamstem dat ons onderwerp uit die Skrif self tot ons kom en nie op die periferie daarvan lê nie, maar juis die hart van die Evangelie raak.

2.2 *Wanneer vind die goddelike verkiesing plaas?*

Is dit 'n uitverkiesing van ewigheid af wat onberouelik uitreik na die toekomstige ewige heil, dus „van voor die grondlegging van die wêreld af” — soos ons dié uitdrukking telkens in die Bybel aantref. Of is dit 'n uitverkiesing *in die tyd*, sodat ons liefs moet praat van die uitverkiesende God in die geskiedenis. Of is die een én die ander gelykelyk waar en in volle harmonie met mekaar?. Hierdie vrae vorm die fokuspunte van die belangwekkende proefskrif van Harm Venema (1965. *Uitverkiesing en Uitverkiesing in het Nieuwe Testament*. Kampen. Kok) uit die „Vrijgemaakte” kringe.

2.3 *Determinisme, of uitdrukking van Gods liefde?*

Is uitverkiesing na God se vrye welbehae (Ef. 1 : 5), voorbeskikking tot voorwerpe van verderf en voorbeskikking tot voorwerpe van barmhartigheid (Rm. 9 : 22 en 23) nie koue determinisme of

amper erger nog hardvotige goddelike willekeur nie? Of is dit daarteenoor die uitdrukking van God se vrye en vrygewige, onbegryp-like liefde in Christus?

In die woorde van Rm. 9 : 19 (1979 AV): „ Nou sal jy vir my sê Maar waarom verwyt Hy ons dan nog? Wie kan tog teen sy wil ingaan?”

2.4 *Goddelike uitverkiesing en menslike verantwoordelikheid*

Aan die anderkant, en wel in die woorde van die Heidelbergse Kategismus, vraag en antwoord 64: „maak hierdie leer” van God se ewige raad, met uitverkiesing en verwerping voor die grond-legging van die wêreld, nie inderdaad, „goddelose en sorgelose mense nie?”

Die skrywer wil nie oordeel nie, hy vra alleen maar: hoe diep het die gees en denke van die sogenaamde Oud-Gereformeerde rigting ook by ons ingeslaan? En: tot hoe 'n mate dink en handel Gereformeerdes, nie net lidmate nie, maar ook leraars, in die volgende terme:

- Ek kan nie weet of ek uitverkies is nie, want dit is God se verborge raad;
- Daarom mag ons as Gereformeerdes ook nie juis praat van of preek oor persoonlike toeëiening van die heil nie;
- Ek kan self niks doen en hoef selfs ook niks te doen omtrent my saligheid nie — ek sit maar net en wag en niksdoen, want as ek uitverkies is, sal God my tog wel op sy bestemde tyd deur sy Gees roer en beweeg.

2.5 *Het Christus vir alle mense gesterf, of net vir die uitverkorenes?*

Wat wil Skrifuitsprake soos die volgende leer? Sommige sê: hier het ons duidelik die leer van die algemene versoening. Tereg verwerp Gereformeerde teoloë dié siening. Maar waarom? Mag mens by onderaangehaalde tekste somaar „van die uitverkorenes” bylees om dit baie Gereformeerde te laat klink? Ons mag immers nie méér gereformeerde wees as die Woord van God self nie!

Kom ons kyk wat daar staan.

Enersyds is daar Mt. 20 : 16: „Baie is geroep maar *min* is uitverkies.”

Andersyds is daar die volgende getuïenisse:

Rm. 5 : 19: „... so sal ook deur die gehoorsaamheid van die Een *baie* tot regverdiges gestel word.”

1 Tm. 2 : 5, 6: „Daar is een God en een Middelaar tussen God en die mense, die mens Christus Jesus, wat Homself gegee het as 'n losprys vir *almal*.”

Hb. 2 : 9: „... sodat Hy deur die genade *vir elkeen* die dood sou smaak.”

2 Pt. 3 : 9: „maar Hy is lankmoedig oor julle en wil nie hê dat *sommige* moet vergaan nie, maar dat *almal* tot bekering moet kom.”

1 Jh. 2 : 2: „Hy is 'n versoening vir ons sondes, en nie alleen vir ons s'n nie, maar ook vir dié van die hele wêreld.”

Die wesentlike vraag wat dikwels gevra word, is: Christus het tog duidelik die opdrag gegee om die Evangelie aan alle nasies en alle mense te gaan verkondig (Mt. 28 : 19). Maar as Hy net vir die

uitverkorenes gesterf het, is die prediking *aan alle* mense dan nie tog maar leeg en eintlik bedrog nie?

Pregnant gestel: mag die prediker en die evangelisasie-werker of sendeling vir elke individu sê: „Jesus het ook vir *JÓU* gesterf — glo dit en bekeer jou, en jy sal lewe!”

2.6 *Hoe presies verkies God — bloot individueel, persoonlik of korporatief?*

Teenoor die drie óf's hierbo gestel, stel ons die vraag of nie eerder van die uitverkiesing van God in die Skrif op verskillende vlakke sprake is nie?

Is dit nie byvoorbeeld moontlik dat van „uitverkiesing” op die volgende verskillende vlakke gepraat word nie:

- (i) verkiesing van 'n volk tot verbondsvolk;
- (ii) verkiesing van 'n stamvader in wie die verbondslinie voortgesit word;
- (iii) verkiesing tot 'n besondere diens — selfs sonder dat daarmee iets besluit is oor die persoonlike saligheid van daardie mens;
- (iv) persoonlike verkiesing tot saligheid, en daarom tot diens van God nou en hier;

2.7 *Is die leer van die volharding van die heiliges of uitverkorenes Bybelgetrou of nie?*

Alreeds vanaf die tyd van die Montaniste is die leer van die volharding van die heiliges en die onmoontlikheid van die uitval van uitverkorenes uit die genade bevraagteken. Hiervoor is veral 'n beroep op Hb. 6 : 4–6 gedoen. Of daarmee egter reg laat geskied is aan die skopus van hierdie verse is ernstig te betwyfel. Daar-teenoor staan vele so klaarblyklik duidelike uitsprake, waaronder Jh. 6 : 37, 39, 44, 54 en Jh. 10 : 27–29 seker die belangrikste is.

3. 'N KURSORIESE ONTLEDING VAN ENKELE KERNBEGRIPE RAKENDE UITVERKIESING

Hoewel uiteraard glad nie uitpunttend nie, word hier die kardinale betekenis van kernbegrippe wat verband KAN hou met uitverkiesing kortliks bespreek.

3.1 *Begrippe met 'n betekenisveld van: uitkies-verkies-kies*

— *Agapān — Misen*. Hierdie twee komplementêre werkwoorde het vanuit die Ou-Testamentiese agtergrond meermale — enigsins vreemd aan die Afrikaanse gevoelswaarde — 'n besliste „uitverkies” — konnotasie — soos duidelik te vinde is in Rm. 9 : 13.

— *Eklegesthai — eklektos — eklogē*

Ten opsigte van hierdie ooglopend belangrike woordgroep vir ons onderwerp moet ten minste vier gebruiksvlakke (of toepassingsvlakke) binne die betekenisveld van die woordgroep in die Nuwe Testament onderskei word:

3.1.1 *Persoonlike verkiesing deur God/Christus tot 'n besondere diens:*

- (a) Jesus Christus, die Seun van God, is die Uitverkorene — Lk. 23 : 35; 1 Pt. 2 : 4.
- (b) Mense, verkies tot 'n besondere diens of amp:
 - die twaalf apostels: Lk. 6 : 13; Hd. 1 : 2;
 - Paulus: Hd. 9 : 15.

Besonderlik belangrik is in hierdie verband Jh. 13:18 gelees mede teen die agtergrond van Jh. 13:11 en Jh. 2:23-24.

Dit is bo alle twyfel duidelik dat dit hier nie gaan om 'n ewige uitverkiesing tot saligheid nie. *Die egō oida tinas ekseleksamēn* bedoel nie: „Ek weet wie Ek uitverkies het” nie (en dus ook: „wie Ek *nie* uitverkies het nie”), maar wel: „Ek *ken* (in hul harte die mense wat Ek (as dissipels) gekies het” — dus: Ek weet wat in Judas se hart omgaan.

3.1.2 „Korporatiewe” verkiesing as verbondsvolk

Telkens vind ons in die Nuwe Testament verkiesingsverwysings wat kennelik nie te make het met persoonlike uitverkiesing tot saligheid nie, maar met 'n „korporatiewe” verkiesing tot volk van God of tot plaaslike openbaring van die volk van God (of liggaam van Christus).

Spreekende voorbeelde is die volgende:

- (a) Hd. 13:17: „Die God van hierdie volk Israel het ons vaders uitverkies . . .” — waar die *ekseleksato* kennelik dui op die verkiesing van Israel tot die Ou-Testamentiese verbondsvolk van God.
- (b) 1 Pt. 2:9: „Maar julle is 'n uitverkore geslag, 'n koninklike priesterdom, 'n heilige volk . . .” — waar die *ekleton* duidelik heenwys na die Nuwe-Testamentiese kerk as die Godsvolk van die Nuwe Bedeling.
- (c) 2 Jh. vers 1: „Die ouderling aan die uitverkore vrou en aan haar kinders . . .” — waar die *elektēi* na alle waarskynlikheid verwys na 'n plaaslike gemeente as volle openbaring van die bruid van Christus ter plaatse (vgl. ook 2 Jh. vers 13).

3.1.3. Persoonlike verkiesing ter voortsetting van die lyn van die verbondsvolk

Ook hier het „verkiesing” of „verwerping” en ander terme met dieselfde konnotasie (vgl. bo-aan 3.1) naamlik „liefhê” en „haat” nie die betekenis — in elk geval beslis nie *primêr* nie — van: uitverkies tot persoonlike saligheid of „verwerp tot persoonlike verderf” nie.

Veral Rm. 9 en 11 is hier baie belangrik — hulle is immers kernhoofstukke in verband met die Bybelse uitverkiesingsleer. Rm. 9:6-13 met konsentrasie in Rm. 9:11 het kennelik nie 'n woord te sê oor persoonlike uitverkiesing tot saligheid nie, maar die *kat' eklogēn* vind sy skopus in die beskore wees tot dié een in wie God die lyn van die Ou-Testamentiese verbondsvolk hier en nou wil voortsit.

Dieselfde geld die uitspraak in Rm. 11:5 waar die *kat' eklogen* duidelik die voortsetting van die verbondsvolk in die Nuwe Bedeling aanbetref.

3.1.4 Persoonlike uitverkiesing tot ewige saligheid

Bo alle twyfel spreek die Nuwe Testament met die *eklegesthai*-begripsgroep ook, en besonderlik, oor die persoonlike uitverkiesing tot ewige saligheid.

Mt. 22:14 is duidelik: „Want baie is geroepenes, maar min is uitverkorenes (*eklektoi*).”

Ook Mt. 24:22 en 24 spreek vir hulleself:

„... maar ter wille van die uitverkorenes (*dia de tous eklek- (hōste, planēsai, ei dunaton, kai tous eklektous).*)”
tous sal daardie dae verkort word.”

Vergelyk ook veral Ef. 1:3–14 met spesiale verwysing na „... om, as dit moontlik was, ook die uitverkorenes te mislei

Ef. 1:4.

3.2 *Begrippe met 'n betekenisveld van: God se raad — God se wil — dit wat vir God aangenaam is.*

— *Boulomai — boulē — boulēma*

— *Thelein — thelēma*

— *Eudokia*

— *Mustērion*

Boulomai — boulē — boulēma

Boulomai — dui sewe maal op God wat iets wil. Steeds gaan dit dan om God se wil, om *gunstige* geneigdheid *in die geskiedenis*. En tog, 2 Pt. 3:9 bly steeds 'n Skrifuitspraak in die geding: Sou ons hier 'n uitsondering kry in die gebruik van *boulomai* — sodat dit hier wel gaan om God se ewige raad? Hierop sal later teruggekomp moet word.

Boulē — is tradisioneel in die gereformeerde teologie by uitstek *die* woord vir God se ewige, onverbreekbare raad.

Venema (1965, 156–161) interpreteer *boulē* radikaal as „Gods heilswil” *in die geskiedenis*. Hierin gaan hy te ver. Inderdaad mag *boulē* nie dogmaties oral eners verstaan word nie:

(i) In verskeie gevalle dui dit beslis op God se goeie wil, *sy heilsryke begeerte in die geskiedenis*, wat wel nie weerstaan MAG word nie, maar wat inderdaad weerstaan KAN word óf gehoorsaam kan word.

Lk. 7:30 is 'n sprekende voorbeeld: „Maar die Fariseërs en die wetgeleerdes het die raad van God (*tēn boulēn tou theou*) aangaande hulle verwerp deur hulle nie deur hom te laat doop nie.” Hieruit blyk duidelik dat mens die voorkoms van *boulē* versigtiglik en met groot noukeurigheid binne die bepaalde konteks moet interpreteer — anders kan mens in onmoontlike vaarwaters beland.

Soortgelyke voorbeelde is na alle waarskynlikheid Hd. 13:36 en Hd. 20:27.

(ii) Meermale egter dui *boulē* juis God se onverbreekbare wil of raad — veral tot heil — aan.

Die belangrikste enkele voorbeeld is Hb. 6:17: „Daarom het God, omdat Hy nog kragtiger aan die erfename van die belofte die onveranderlikheid van sy raad (*to ametatheton tēs boulēs auton*) wou toon, dit met 'n eed gewaarborg...”.

Vergelyk ook onder andere Hd. 4:28; Hd. 5:38–39; Ef. 1:11.

Boulēma — word in die Nuwe Testament net tweemaal gebruik, en daarvan net eenmaal, in Rm. 9:19, van God. Dáár dui dit op God se onverbreekbare raad: „Jy sal dan vir my sê: Waarom verwyf Hy dan nog, want wie het sy wil (*boulēmati autou*) weerstaan?”

3.3 *Begrippe met 'n betekenisveld: vooruit bestem — vooruit ken — vooruit gereed maak.*

Prohorizein; protithēmi — prothesis; proginōskein; proetoimazein; pro katabolēs kosmou.

Ten opsigte van al hierdie begrippe probeer Venema (1965, veral 60–72) aanvoer dat hulle verwys na binne-tydse, binne-in die geskiedenis plaasvindende handeling van God. In die geval van die uitdrukking *pro katabolēs kosmou* (in Afrikaans steeds vertaal as: „voor die grondlegging van die wêreld”) wil Venema die *pro* nie „tyds” verstaan nie, maar wel ruimtelik: „bo hierdie aardse uitgaande.” Ridderbos (1966, Paulus. Ontwerp van zijn theologie. Kampen. Kok. 385–389) toon afdoende aan dat dit net nie kán nie.

Vervolgens word ’n heel bondige oorsig gegee oor die waar-skyenlike primêre betekenis van die Griekse uitdrukkings.

Prohorizein — dat God vir mense of sy skepping vooruit bepaal of vooruit bepaal of vooruit bestem — vergelyk veral Ef. 1 : 5 en 1 : 11 (vergelyk ook Bauer, 1958, 1406).

Protithēmi — in die medium gebruik: by sigself voorneem of vooruit besluit — vergelyk veral Ef. 1 : 9.

Prothesis — Goddelike voorneme, Goddelike besluit of raadsbesluit vergelyk veral Ef. 1 : 11.

Proginōskein en *prognōsis*: sowel die werkwoord as die selfstandige naamwoord beskryf NIE ’n onbetrokke ewige *verstandswete* nie, maar God se *verbondsmatige vooruit*, of *eerste*, *liefhê* teenoor ons mense. Vergelyk vir die werkwoord veral Rm. 8 : 29; Rm. 11 : 2 en 1 Pt. 1 : 20, en vir die selfstandige naamwoord veral 1 Pt. 1 : 2.

Pro katabolēs kosmou — dit is ’n tegniese term vir: voor die skepping in die heel begin, en beteken: vanaf nog vóór die heel begin, of dan: van ewigheid af. In ’n enkele geval vind ons voorstel *apo*, maar sonder enige klaarblyklike betekenisverskuiwing.

Thelein — *thelēma*

In die Afrikaanse Vertaling is dit tradisioneel vertaal met „om te wil” en „wil”.

Die woorde is die wydste terme vir enige daad, woord of gedagte wat God behaag, en wat uiting gee aan dit wat God van ons as mense/sy kinders wil hê.

God se *thelēma* MAG enersyds nie weerstaan word nie, maar KAN andersyds wel weerstaan word — tot eie verderf! Die sprekendste voorbeeld hiervan is Mt. 23 : 37 waar Hy met sy laaste besoek aan Jerusalem sê: „Jerusalem, Jerusalem, . . . hoe dikwels wou Ek (*ēthelēsa*) jou kinders bymekaarmaak net soos ’n hen haar kuikens onder die vlerke bymekaarmaak, en julle wou nie (*kai ouk ēthelēsate*).

Hieruit is dit duidelik dat *thelein-thelēma* nie opsigself uitverkie-singsbegrippe is nie — en tog is dit behartigingswaardig hoedat *thelēma* in die hieronder te behandelde Efesiërs 1 driemaal in ’n intieme genitiefverbinding met kardinale uitverkie-singsbegrippe voorkom:

- *hē eudokia tou thelēmatos autou*
(„die welbehae van sy wil”) — vers 5.
- *to mustērion tou thelēmatos autou*
(„die geopenbaarde misterie van sy wil”) — vers 9.

— *hē boulē touthelēmatos autou*

(„die raad — of besluit — van sy wil”) — vers 11.

Eudokia — hierdie is ’n kardinale begrip in die vasstelling van ’n Bybelgefundeerde uitverkiesingsleer. Dit is veral belangrik wanneer ’n mens kom by ’n suiwere bepaling van die verhouding tussen uitverkiesing en verwerping.

Eudokia, wat in die Afrikaanse Vertaling deurgaans met „wel-behae” vertaal word, word inderdaad in die Nuwe Testament in *bonam partem*, dit is met ’n goeie bedoeling, gebruik: dit dui dus *God se welwillendheid*, sy *goeie bedoeling* met ons aan.

Heeltemal ten onregte verklaar K. Schilder (Heidelbergse Categismus III, 430) soos vry aangehaal deur Venema (1965, 160–170): „dat de grond van iemands verdoemenis ligt in zijn onverzoende schuld, doch de grond van zijn verwerping in Gods welbehagen.”

Venema (idem) stel dit mooi: „...wordt in het N.T. de eudokia Gods nimmer genoemd als grond van iemands verwerping. Eudokia is uiting van Gods liefde en verwerping is uiting van Gods toorn en een overgeven aan de straf vanwege eigen schuld.” Ridderbos (1966, 390) sê ook: „...Gods *eudokia*, een begrip, dat zowel het element van het goedgunstige als van het vrije omvat” (Ridderbos se beklemtoning). Die oordeel oor of die verwerping van die goddelose is *nooit KATA EUDOKIAN* d.i. volgens, of in ooreenstemming met, God se goeie bedoeling” met mense nie!

Mustērion — ook hierdie woord kom in die Nuwe Testament telkens voor. Dit beskryf God se ewige besluite na hulle *vroeëre* verborge karakter, maar wat NOU in God se heilsplan in en deur sy Seun Jesus Christus so wonderbaarlik geopenbaar is.

3.4 *Begrippe met die betekenisveld van: God roep — deur God geroep word (of wees)*

— *Kalein — klēsis — klētos*

Hierdie woorde staan in die Nuwe Testament herhaaldelik in die nouste verband met uitverkiesingsterminologie. Vergelyk onder andere Rm. 1 : 7; Rm. 8 : 28–30; 2 Pt. 1 : 3, 10; Op. 17 : 14).

God se ROEPING is in die Nuwe Testament steeds: die konkretisering van die ewige uitverkiesing, hier en nou, aan die uitverkorenes, en wel heel persoonlik.

„Roeping” is in die Skrif, negatief gestel, *nooit* (in ons kerklike sin van die woord) „GAAN, en verrig hierdie of daardie taak” nie; maar, positief gestel, wel altyd: „KOM — Ek ken jou vooruit — kom dan nou ook na My toe in ware geloof.” (Vergelyk die bespreking van 2 Pt. 1 : 3–11 hieronder).

„Roeping” in Nuwe-Testamentiese sin is: die konkrete, heilryke verklaring van God se kant dat Hy my sy uitverkore kind noem en dat Hy daarom toeroep om na Hom te kom en metterdaad te leef as sy uitverkore kind.

4. 'N ONTLEDING VAN ENKELE BASIESE NUWE-TESTAMENTIESE GEDEELTES

In aansluiting by die inleiding word duidelikheidshalwe gestel: Die doel van hierdie gedeelte van die artikel is NIE om ’n afgeronde

en volledige antwoord rondom sekere vrae rakende die uitverkiesing te gee nie.

Daarom word ook nie 'n uitgebreide beredenering aangebied nie. Die doel is om vanuit die gesigshoek van die Nuwe-Testamentiese eksegeese en hermeneuse aan te toon hoedat die gebruikmaking van gesonde huidige eksegetiese metodes fris en helder lig kan laat val op sekere „moeilike” Skrifgedeeltes wat ons onderwerp raak.

4.1 *Romeine 8 : 28–30*

Ons het hier 'n kardinale „uitverkiesings”- of „predestinasie”-uitspraak. Die Dortse Leerreëls (Hf. 1, Verwerping, par. 2) praat pragtig van die „goue ketting van ons saligheid”.

Die hoofskakels van hierdie ketting is kennelik:

Ewige verkiesing — roeping hier in die tyd — versekerde eindbestemming.

Tog is juis hier praggedeeltes telkens weer — veral vanweë die Afrikaanse (en ander) vertalings — aanleiding gewees tot die gevaar van 'n byna fatalistiese of pragmatisties-deterministiese interpretasie van die predestinasieleer. Die sleutelwoorde is hierdie uitspraak van Rm. 8 : 28:

.....„... *panta sunergei eis agathon*

Die tradisionele Afrikaanse verklaring lui „dat vir hulle wat (vir) God liefhet, alles *ten goede meewerk*.”

So vertaald, sê die teks vir elke denkende leser: Elke ding wat met jou gebeur — as jy maar 'n liefhebber van God is — werk vir jou mee tot een of ander (hoewel onberekenbare) goeie einde.

Dus: moet jou nie bekommer nie, of jy dit nou sien of verstaan of nie, *iets goeds* sal voortkom uit die kwaad wat jou vandag of môre tref.

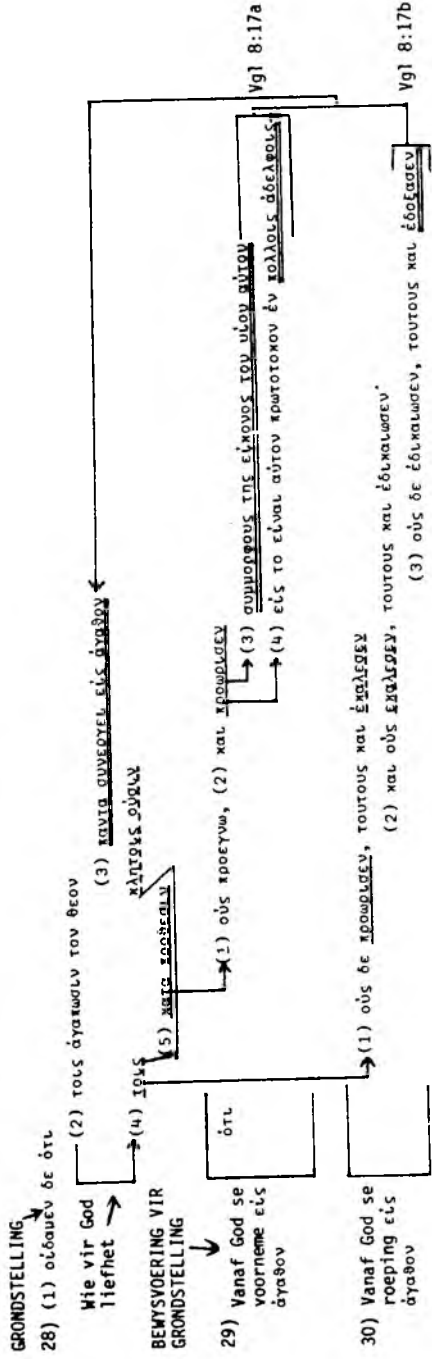
Dit het m.i. die dodelike gevaar ingehou van 'n deterministiese, fatalistiese „predestinasie”-beskouing dat alles, letterlik *ALLES*, in jou lewe — ook jou eie kwade dade! — een of ander „goed”(?) tot gevolg sal moet hê!

'n Verantwoorde, indringende ANALISE van die GEDAGTE-STRUKTUUR van Rm. 8 : 8–30 (gestut deur die sintaktiese strukturanalise van Van Rensburg, J. J. 1980, Die ontleding van sintaktiese struktuur. Die ontwerp van 'n metode, geïllustreer met Romeine 8. Potchefstroom. PU vir CHO. 1940–141) toon ons insiens die totale onhoudbaarheid van só'n fatalisties-predestinasistiese verstaan van Rm. 8 : 28–20.

Die kernvraag rakende hierdie sentrale perikoop is: wat beteken die woorde *panta sunergei eis agathon*?

Vergelyk hiervoor onderstaande gedagtestruktuurontleding:

ROMEINE 8:28-30

ROMEINE 8:28-30 (Afrikaanse weergawe)

GRONDSTELLING:

28) "En ons weet dat

"vir hulle wat vir God liefhet

"alles meewerk NA DIE GOEIE

Wie vir God kan liefhê:

"vir diegene wat

volgens die voorneme

geroep is.

BEWYSVOERING VIR GRONDSTELLING

29) Vanaf God se voorneme tot by DIE GOEIE:

"Want diegene wat Hy VOORUIT geken het, dié het Hy ook

"VOORUIT verordineer

"om gelykvormig te wees aan die beeld van sy Seun

"opdat Hy die Eerste mag wees onder baie broeders;

30) Vanaf God se roeping tot by DIE GOEIE:

" en diegene wat Hy vooruit verordineer het, die het Hy ook

GEROEP

en die wat Hy GEROEP het, dié het Hy ook geregverdig en die wat Hy geregverdig het

die het Hy ook VERHEERLIK

Uit bostaande gedagtestruktuuranalise is één saak bo alle twyfel duidelik.

Oie *eis agathon* MAG NIE fatalisties-deterministies verstaan word as sou die Skrif ons leer dat elke „toevallige” ding in ons lewe tóg op die ou einde „iets goed” meebring nie — inteedeel!

Wat dit wel wil sê is dat deur God se ewige, uitverkiesende genade ALLES in die lewe van sy uitverkorenes heenwerk na DIE GOEIE, d.i. na God se ewige BELOOFDE EINDDOEL met sy uitverkore kinders.

Dus: verre daarvan dat Paulus sou wou sê dat elke gebeurtenis in ons lewe tog wel een of ander, onbepaalbare, „iets goeds” as doel het, sê hy: vir dié wat vir God liefhet, werk *alles*, voorspoed én teëspoed, heen na DIE GOEIE, dit wil sê, na God se gróót einddoel met sy kinders (8:17), na: die gelykvormigwording aan die beeld van sy Seun” (8:29) en dus aan: „die verheerliking” (8:30). So word ons *sunglêronomoi*, mede-erfgename met Christus aan die „Ewige Goed”! (Vergelyk 8:17).

Só kry die uitverkiesingsprediking van Rm. 8, in plaas van ’n ingelese deterministiese „alles in ons lewe het tog een of ander goeie iets ten doel”, ’n heerlike eskatologies-profetiese betekenis: alles — ook bittere lyde — in jou lewe lei na God se messiaans-ekskatologiese einddoel met jou: dat jy, gelykvormig aan die beeld van sy Seun, en dus verheerlikte, mede-erfgenaar van die ewige heerlikheid sal wees (8:29b; 8:30c en 8:17).

’n Vergelykende diagram van Rm 8:17 en Rm 8:29b en 30c, is insiggewend: Die verband tussen Rm 8:17 en Rm 8:28-30.

Rm 8:17:

(a) εἰ δε τέκνα,
καὶ κληρονόμοι
κληρονόμοι μὲν θεοῦ
συγκληρονόμοι δε Χριστοῦ

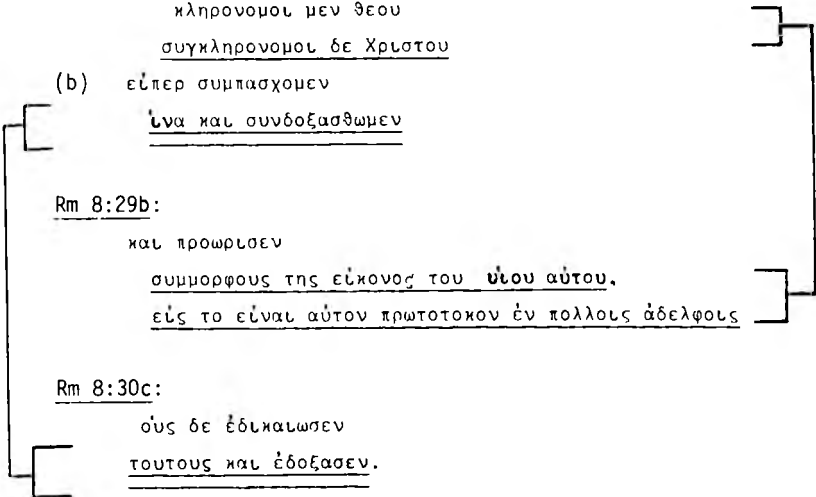
(b) εἶπερ συμπάσχομεν
ἵνα καὶ συνδοξασθῶμεν

Rm 8:29b:

καὶ προωρίσεν
συμμορφους τῆς εἰκόνος τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ.
εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν πρωτοτοκὸν ἐν πολλοῖς ἀδελφοῖς

Rm 8:30c:

ὅς δε ἐδικαίωσεν
τούτους καὶ ἔδοξασεν.

4.2 Efesiërs 1:3-14.

Efesiërs 1:3-14 is bo alle twyfel dié *locus classicus* rakende die Bybelse uitverkiesingsleer.

Ons wil daarom volstaan deur in hierdie artikel hierdie sleutelgedeelte behoorlik te analiseer, sekere kernmomente uit te lig — en dit dan aan die lesers deur te gee vir nadere interpretasie en konkrete toepassing.

Ons begin met 'n breë, oorsigtelike analise wat dan in sekere, meer toegespitste onderdele belig word:

EFESIËRS 1:3-14

3. Εὐλογίας ἡ θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ
 ὁ εὐλόγητος ἡμῶς ἐν καθάρῃ εὐλογίᾳ πνευματικῇ ἐν τοῖς οὐρανοῖς ἘΝ ΧΡΙΣΤῷ

4. καθὼς ἐξελέξατο ἡμᾶς ἐν αὐτῷ πρὸ καταβολῆς κόσμου
 - εἶναι ἡμᾶς ἁγίους καὶ ἀμώβους κατενωμενοὺς αὐτῷ ἐν ἀγάπῃ,

5. προορισῶν ἡμᾶς εἰς υἰοθεσίαν διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς αὐτόν,
 - κατὰ τὴν εὐδοκίαν τοῦ θελήματος αὐτοῦ,

6. - εἰς ἐπίκλησιν τοῦ ἁγίου αὐτοῦ
 ἢ ἐν πνεύματι ἡμῶν ἘΝ Τῷ ἉΓΙΩ

7. ἵνα ἡμεῖς ἔχομεν τὴν ἀπολυτῶσιν διὰ τοῦ αἵματος αὐτοῦ
 - τὴν ἀφεσίν τῶν ἁμαρτιῶν

8. - κατὰ τὸ κλέος τοῦ ἁγίου αὐτοῦ
 ἢς ἐξεργασέμεν εἰς ἡμᾶς ἐν καθάρσει καὶ φρονήσει

9. γνωρίσας ἡμῖν τὸ μυστήριον τοῦ θελήματος αὐτοῦ
 κατὰ τὴν εὐδοκίαν αὐτοῦ
 ἢν προέθετο ἐν αὐτῷ

10. - εἰς οὐκ ὀφθαλμοὺς τοῦ κληρώματος τῶν ἡμερῶν
 ἀνεκφωτισσάσθαι τὰ πάντα ἐν τῷ Χριστῷ
 τὰ ἐπι τοῖς οὐρανοῖς καὶ τὰ ἐπι τῆς γῆς

11. ἐν αὐτῷ
 ἵνα ἡμεῖς ἐκληρωθῶμεν
 προοριζόμενοι κατὰ πρόθεσιν τοῦ τα πάντα ἐνεργουμένου

12. - κατὰ τὴν βουλὴν τοῦ θελήματος αὐτοῦ
 εἰς τὸ εἶναι ἡμᾶς

τοὺς προκλημέτους ἘΝ Τῷ ΧΡΙΣΤῷ

13. ἵνα ἡμεῖς καὶ οὖτοι ἀποκωλύμεν τὸν λόγον τῆς ἀληθείας,
 τοῦ εὐαγγελίου τῆς σπητρίας ἡμῶν,
 ἵνα ἡμεῖς ἐπιστεύσαντες ἐσφραγίσθωμεν τῷ πνεύματι τῆς ἐσσηγγελίας τῆς ἀγίας,

14. - ὅς ἐστιν ὄρασις τῆς κληρώσεως ἡμῶν,
 εἰς ἀπολυτῶσιν τῆς καρτερικότητος,
 - εἰς ἐπίκλησιν τοῦ ἁγίου αὐτοῦ

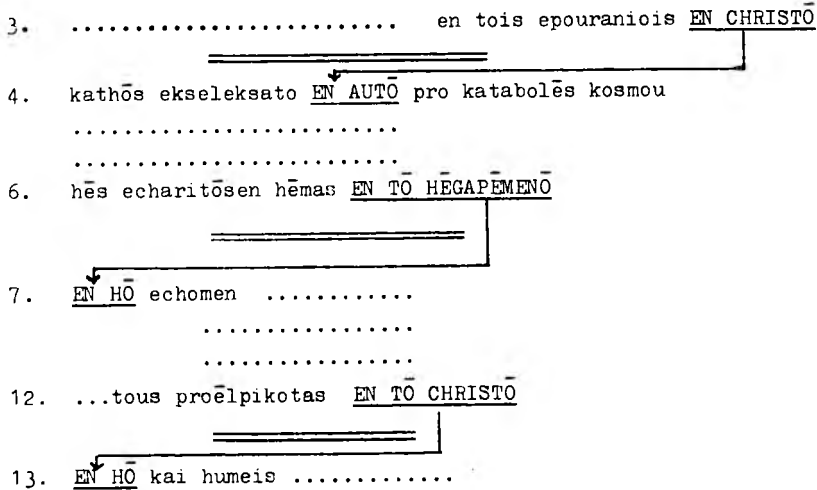
Die voorafgaande ontleding van die gedagtestruktuur van Er. 1 : 3—14 toon sekere baie opvallende trekke wat vir die verstaan van die Bybelse uitverkiesingsleer baie belangrik is:

- (i) Dit toon die besonder fyn strukturering van hierdie perikoop, wat dit 'n besliste poëtiese karakter gee — Paulus kan en wil alleen maar SING oor die wonder van God se verkiesende liefde.
- (ii) Opvallend is die herhaalde voorkoms van *pro*-woorde (voorwoorde) in verse 4,5,9 en 11 (tweemaal). Die “vooruit-karakter” van die verkiesing word dus sterk onderstreep.
- (iii) Deur 'n heel besondere strukturering word benadruk dat die ewige uitverkiesing geen koue, apatiese en/of deterministiese of willekeurige daad van God was nie, maar 'n integrale deel, miskein nog liever die sentrum van die openbaring van sy ondeurgrondelike liefde in en deur die koms van die Seun van God as Jesus die Christus hier in die geskiedenis is.

UITVERKIESING IS VOLUIT 'N CHRISTOLOGIESE DAAD GODS!

Die volgende uittreksel uit die bostaande strukturanalise illustreer dit baie duidelik:

Ef. 1 : 3—14: Uitverkiesing as Christologiese daad Gods

Die bedoeling van die besondere strukturering is baie duidelik: Elke kleinere gedagte-eenheid sluit met 'n Christologiese titel wat Christus beklemtoon as die Een in of deur Wie God uitverkiesend handel, en elke nuwe kleinere gedagte-eenheid neem dit onmiddellik weer op met 'n *en*+datief van die agent deur wie die handeling geskied. Dit word *driemaal* herhaal — die Joodse getal van volheid.

Op die mees benadrukte wyse wil Paulus dus sê:
UITVERKIESING IS VOLUIT 'N LIEFDEVOLLE CHRISTOLOGIESE DAAD GODS!

(iv) Uit die voorafgaande struktuuranalise blyk ook duidelik wat God se „maatstaf” of „rigsnoer” by sy verkiesing was. Weer volg ’n uittreksel uit die volledige analise om dit te illustreer:

Ef. 1 : 3–14: God se MAATSTAF by sy verkiesing

5. *kata tēn eudokian tou thelēmatos autou*
— volgens die welbehae van sy wil —

9. *kata tēn eudokian autou*
— volgens sy welbehae —

11. *kata tēn boulēn tou thelēmatos autou*
— volgens die raad van sy wil —

Deur ’n baie opvallende herhalingspatroon, weereens in die driemalige volheidspatroon, benadruk Paulus die absoluut soewereine, vrye, maar tegelyk welwillende (vergelyk die vroeë bespreking van *eudokia* en *thelēma*), maatstaf van God by die uitverkiesing.

(v) Laastens wil ek wys op die duidelike herhalingspatroon wat die direkte en die finale DOEL van God met sy uitverkiesing volgens *Ef. 1 : 3–14* benadruk:

Ef. 1 : 3–14: God se DOEL met sy uitverkiesing

3. *Eulogētos ho theos*
— Geprese is God —

4.
einai hēmas hagiou kai amōmous katenōpion autou en agapē
— opdat ons heilig en sonder gebrek voor Hom kan wees in liefde —

6. *eis epainon doksēs tēs charitos autou . . .*
— tot lof van die heerlikheid van sy genade —

12. *eis epainon tēs doksēs autou, tous proēlpikotas . . .*
— (sodat ons sal wees) tot lof van sy heerlikheid, ons wat vooruit gehoop het . . . —

14. *eis epainon tēs doksēs autou*
— tot lof van sy heerlikheid —

Opvallend uit bostaande is die volgende:

(i) As *doel* van God se uitverkiesing kom ons ewige *saligheid hier* glad nie in die gesigveld nie. Dit is eerder die wonderlike gevolg van die uitverkiesing.

(ii) Die direkte of eerste doel word vooraf een maal in vers 3 genoem: die hier-en-nou doel dat God se uitverkorenes „heilig en sonder gebrek” voor God sal lewe, en dan wel „in liefde” in antwoord op sy wonderlike uitverkiesende liefde. Die uitverkiesing het dus *PRIMER* ten doel dat die uitverkorenes hier op aarde sal lewe in diens van, en na die beeld van God.

(iii) Die einddoel van die uitverkiesing word weereens in die opvallende drie maal herhaalde struktuurpatroon beklemtoon: „tot lof

van sy heerlikheid," d.i. sodat Hy in sy heerlikheid alle lof sal ontvang: Soli Deo Gloria.

4.3 Romeine 5:12-21 en 2 Petrus 3:1-10 (besien vanuit 3:9)

Hierdie twee Skrifgedeeltes kom telkens weer in die gedrang wanneer dit gaan om die vrae rondom uitverkiesing en versoening — saamgetrek in die pregnante vraag: Het Jesus Christus aan die kruis vir alle mense gesterf?

Weereens, dit is nie die bedoeling van hierdie artikel om hieroor dogmatiese of apodiktiese antwoorde te gee nie. Natuurlik spreek die Gereformeerde Belydenisskrifte hulle baie duidelik uit teen enige vorm van 'n universele versoeningsleer, of anders gestel teen enige gedagte dat op die ou einde alle mense tog maar salig sal word. Hiermee stem die skrywer onvoorwaardelik saam. Die Skrif laat hieroor GEEN twyfel nie.

Dit is nie 'n vraag wat hier in diskussie is nie. Dit is 'n saak wat vir géén Gereformeerde wat die belydenis omhels omdat dit in ooreenstemming met die Skrif is, 'n punt van diskussie mag wees nie.

Wat WEL in diskussie is en moet wees, is die vraag: mag of durf ons sê: Jesus se versoeningsdood aan die kruis was 'n betaling net vir die sondes van die uitverkorenes? Of dan negatief gestel:

Jesus het nie gesterf vir die sonde van diegene wat verlore gaan nie? Nog anders gesê: Sou iemand voor die regterstoel van Christus kan verskyn en homself verdedig met die argument: Here, ek gaan verlore omdat U nie genoeg gedoen het om ook my sonde te versoen nie?

Ten opsigte van hierdie vrae word die korrekte interpretasie van Romeine 5:12-21 en Petrus 3:1-11 baie belangrik.

4.3.1 Romeine 5:12-21

Hier word eerste geleet op die struktuur van Romeine 5:12-21.

Die parallelisme tussen "die een" en "die almal" en "die een" en "die baie"

12. ὥστε δι' ἑνὸς ἀνθρώπου
 ἡ ἁμαρτία εἰς τὸν κόσμον εἰσελθεν
 καὶ διὰ τῆς ἁμαρτίας ὁ θάνατος,
 καὶ οὕτως εἰς πάντας ἀνθρώπους ὁ θάνατος διήλθεν,
 - ἐφ' ᾧ πάντες ἥμαρτον -

15. Ἄλλ' οὐχ ὡς τὰ παραπτώματα
 οὕτως καὶ τὸ χάρισμα
 εἰ γὰρ τῆ τοῦ ἑνὸς παραπτώματι δι' πολλοὺ ἀπέθανον
 πολλῶν μᾶλλον ἡ χάρις τοῦ θεοῦ καὶ ἡ ὄψρα ἐν χάριτι
 τῆ τοῦ ἑνὸς ἀνθρώπου Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς τοὺς πολλοὺς
 ἐπερίσσευσεν

18. Ἄρ οὖν

ὡς δὲ ἑνὸς παρακτώματος εἰς πάντας ἀνθρώπους εἰς κατακρίμα,
 οὕτως καὶ δὲ ἑνὸς δικαιοώματος εἰς πάντας ἀνθρώπους εἰς δικαιοσύνην ζωῆς.

19. ὡς περ γὰρ διὰ τῆς παρακτῆς τοῦ ἑνὸς ἀνθρώπου

ἁμαρτωλοὶ καταστάθησαν οὐ πολλοί

οὕτως καὶ διὰ τῆς ὑπακοῆς τοῦ ἑνὸς

δικαίου καταστάθησονται οὐ πολλοί

Uit bogenoemde struktuuranalise blyk die volgende duidelik:

- (i) Daar is 'n volslae, selfs 'n rigoristiese parallelisme, tussen enersyds „die een — die almal” en „die een — die baie.”
- (ii) Teenoor „die een”, hetsy Adam of Christus, staan afwisselend en ook volledig parallellesties „die almal” en „die baie”.
- (iii) Hieruit is volledig duidelik dat „*pantes*” („die almal”) en „*hoi polloi*”) nie anders verstaan kan word dan as volledige sino-nieme nie.
- (iv) Die feit dat die genade in Jesus Christus vir „die baie” is (5 : 15), en dat „deur die gehoorsaamheid van die Een *hoi polloi*, (die baie) tot regverdige gestel word”, mag dus hoegenaamd nie in uitverkiesingskategorieë geïnterpreteer word nie, as sou Paulus hier wou sê dat Jesus se soendood net betekenis het vir „die baie” in die sin van „nie almal nie, maar net vir die uitverkorenes.”
- (v) Indien die interpretasie wat in (iv) afdag is, gehandhaaf sou word, sou dit mens — vanweë die sterk parallellestiese opbou van hierdie gedeelte — in 'n absoluut onhoudbare posisie plaas: sou die *hoi polloi* of „die baie” ten opsigte van Christus se reddende soendood net op die uitverkorenes, en nie op alle mense nie, slaan, dan sou dit óók beteken dat die *hoi polloi* of „die baie” van 5 : 15b („want as deur die misdaad van die één *hoi polloi* — die baie — gesterf het”) en die *hoi polloi* of „die baie” van vers 19a („want soos deur die ongehoorsaamheid van die een mens *hoi polloi* — die baie — tot sondaars gestel is”) net op sekere mense, die verworpenes, moet slaan. En tog, ons weet bo twyfel: *alle* mense het deur Adam sondaars geword en onder die skadu van die ewige dood gekom! Net so min as wat die sonde van „die een”. d.i. Adam, net trefkrag het vir die sonde en die dood van „baie, maar nie alle” mense nie, net so min het die soendood van Jesus Christus net trefkrag vir „baie, maar nie alle” mense. Maar: terwyl die sonde van die een, d.i. Adam, *effektief* die dood van *alle* mense meegebring het, omdat *almal* deel het aan die sonde van Adam, het slegs die *uitverkorenes* *effektief* deel aan die *universeel genoegsame* soendood van die Een, n.l. Christus, omdat 'n mens slegs *deur die geloof* daaraan *effektief* deel kan kry.

4.3.2 2 Petrus 3 : 1–10 — Universele heil?

2 Petrus 3 : 9 is tradisioneel 'n ware *crux interpretum*, 'n interpretasieprobleem.

Dit lui: „Die Here verdraag nie die belofte, soos sommige dit verdragting ag nie, maar Hy is lankmoedig oor julle, en wil nie hê dat sommige verlore moet gaan nie maar dat almal tot bekering moet kom.”

Die kardinale vraag is hier: predik Paulus hier inderdaad 'n universele verlossingsleer? Sê hy: op die ou einde wil God volgens sy ewige, beslissende raad tóg nie hê dat enigiemand verlore gaan nie, maar het Hy van ewigheid af beslis dát almal gered sál word?

Om aan hierdie skynbaar-logiese konsekwensie te ontkom het gereformeerde-gesinde eksegete telkens weer verskeie eksegetiese spronge met dié Skrifgedeelte probeer maak: na die „julle” of, volgens die tradisionele maar swakker lesing, na die „ons” sou dan óf 'n „dit wil sê die uitverkorenes” of 'n „dit wil sê die lede van die kerk van Christus” verstaan moet word. Dit is klinkklaar duidelik inlegkunde — dit staan, nóg eksplisiet nóg implisiet net eenvoudig nie daar nie. Dit is summiere „dogmatistiese” eksegetiese wat onverdedigbaar is.

Die antwoord lê daarteenoor myns insiens in 'n eerlike en deeglike eksegetiese van die hele KONTEKS waarbinne hierdie kernuitspraak voorkom.

Daarom volg hier nou 'n kursoriese analise van die gedagtestruktuur van 2 Pt. 3: 1–10.

Eenhede	Aard	Inhoud
1. 3: 1–2	Doel en karakter	'n <i>Herinneringsbrief</i> en -gedeelte. Skerp herinnering met die oog op die gelowiges se helder-oordelende lewensbenadering (<i>eitlikrinê dianoian</i>).
2. 3: 3–4	Skynbaar gegronde SPOT van die goddelose	2.1 Die SPOT self: Die wederkoms realiseer TOG nie! (3: 3–4(a)) 2.2 Die ARGUMENT van die spotters:
3. 3: 5–10	OPENBARINGS-ANTWOORD deur herinnering	3.1 <i>Herinnering aan DIE SONDVLOED</i> — 3: 5–7 Verwysing na: DIE TORA! — Alles bly dus nie maar dieselfde nie. God, die Skepper, het reeds eenmaal gekom in gerig <i>deur water</i> . Ons weet dus seker Hy sal weer kom in gerig <i>met vuur!</i> (Herinnering aan Gn 1: 6–9 en 7: 11–21). * * * 3.2 <i>Herinnering aan DIE LIED VAN MOSES</i> — 3: 8 Verwysing na DIE CHETOEBIM. Die spotters insinueer dit duur al so lank dat die wederkoms uitbly. Maar onthou: God se tyd is nie ons tyd nie! (Herinnering aan Ps. 90: 4). * * * 3.3 <i>Herinnering aan?</i> — 3: 9. * * * 3.4 <i>Herinnering aan die HERE JESUS SELF EN AAN DIE APOSTEL PAULUS</i> — 3: 10

- Verwysing na: JESUS en die APOSTELS
 — Al bly die wederkoms lank uit, ons mag nie verslap en inslaap nie. Onthou hoe die Here self gesê het: Die dag van die Here sal kom soos 'n dief in die nag. (Herinnering aan Mt. 24 : 43-44, Lk. 12 : 39-40 en 1 Th 5 : 2-4).

GEVOLGTREKKINGS UIT BOSTAANDE ANALISE:

- (i) Dit is duidelik dat sowel 'n simplistiese afleiding van 'n leer van universalistiese eind-verlossing as 'n gedwonge „uitvergiesings” -interpretasie van 2 Pt. 3 : 9 geheel en al buite die skopus van die konteks val.
- (ii) Petrus verklaar nadruklik dat hy nie — ook nie in 3 : 9 nie — iets *nuuts* wil sê nie. Hy wil doelbewus net „deur herinnering” by sy lesers 'n ware „helder-oordelende lewensbenadering” opwek.
- (iii) Sy hele beredenering behels daarom — voorlopig met uitsluiting van 3 : 9 — herinnerende verwysings na Godswoorde uit die verskillende dele van die Ou- en Nuwe-Testamentiese Godsopenbaring:
- (a) Uit die Tora — 3 : 5-7;
- (b) Uit die Chetoebim — 3 : 8;
- (c) — ?
- (d) Uit die woorde van Jesus en die Apostels.
 — Wat bly dus in gebreke?
 Natuurlik — 'n herinnerende verwysing na God se Woord deur die profete.
- (iv) En dan val onmiskenbaar in die oog die duidelike, oor-en-oor herhaalde getuienis van die voor-ballingskapse profete, veral Esegiël, dat die Here, hier in dié tyd en binne die konkrete historiese situasie geen behae het in (plat gestel: geen plesier skep uit) die dood van die sondaar(s) nie, maar dat Hy begeer dat hy (hulle) hom (hulle) bekeer — en lewe. Dáár-om, sê Petrus, is Hy so lank van geduld met julle (d.i. met die mensdom).
 (Herinnering aan o.a. Es. 18 : 23, 32 en veral Es. 33 : 11).
- (v) Saamgevat: die uitspraak van 2 Pt. 3 : 9 het, in die lig van die breëre konteks, niks te make met 'n „nuut-uitspraak” oor universele heil al dan nie. Die uitspraak val geheel en al „deur herinnering” aan wat al by wyse van Godsprake geopenbaar is, te antwoord op die spottersvraag waarom Jesus dan nog nie weer gekom het nie.

Aldus wil 2 Pt. 3 : 9 die bepaalde terrein van die Godsopenbaring oor God se heil-*en-gerig*-plan dek: Waar 3 : 5-7 die Tora kwoteer; 3 : 8 die Chetoebim en 3 : 10 Jesus en die Apostels, daar het 3 : 9 ten doel om vanuit die profete te toon waarom die wederkoms nog nie plaasgevind het nie.

Die uitsluitlike antwoord van 3 : 9, teen die agtergrond van die profete (veral Esegiël — vergelyk genoemde tekste) is nie God se ewige, „onverbiddelike”, raad nie, maar God se goeie wil, dit wat Hom vreugde verskaf of nie. Konkreet: dit is vir God géén vreugde

of plesier dat sondaars verlore gaan nie. Sy vreugde en plesier is daarin dat hulle hul bekeer — en LEWE!

4.3.3 2 Pt. 1 : 3–11 — Die verhouding van menslike verantwoordelikheid en Goddelike roeping en uitverkiesing

Weereens is die bedoeling nie om 'n dogmaties — allermens 'n dogmatiese — oplossing te gee nie. Die uitsluitlike bedoeling is om die mees relevante Nuwe-Testamentiese gegewens direk aan die orde te stel, en enkele peilers daaruit te identifiseer.

Na die mening van die skrywer is 2 Pt. 1 : 3–11 hier absoluut primêre materiaal. Die fokuspunt van hierdie perikoop is ongetwyfeld vers 10: „Daarom destemeer, broeders, beywer julle om julle roeping en verkiesing vas te maak.” Dat vers 10 die fokuspunt of kernvers van die perikoop is, onderstreep Petrus met die buitengewoon sterk beklemtoning van „*dio mallon, adelfoi, spoudasate*”: (i) die aanspreekvorm, *adelfoi*, het by Petrus beslis beklemtonende krag; (ii) *dio* is 'n voorsetsel met besondere krag wat die werklike implikasie van wat vooraf gesê is, inlui; (iii) die toevoeging van *mallon* tot *dio* (let wel: sy posisie tussen *dio* en *adelfoi* is 'n sterk aanduiding dat *mallon* saam met *dio* en nie saam met die werkwoord nie, gelees moet word, dus: „Daarom destemeer”) dien as verdere beklemtoning van die erns van die oproep in vers 10.

Maar wat beteken dit en hóé maak 'n gelowige sy „roeping en verkiesing vas”? Die volgende diagramme van die gedagtestruktuur van 2 Pt. 1 : 3–11 behoort baie verhelderend hieroor te werk.

Eers word 'n diagram gegee wat die geheelstruktuur, ontleed met die oog op beantwoording van die vraag HOE en WAARTOE moet ons roeping en verkiesing vas gemaak word:

Sien diagram op bladsy 40.

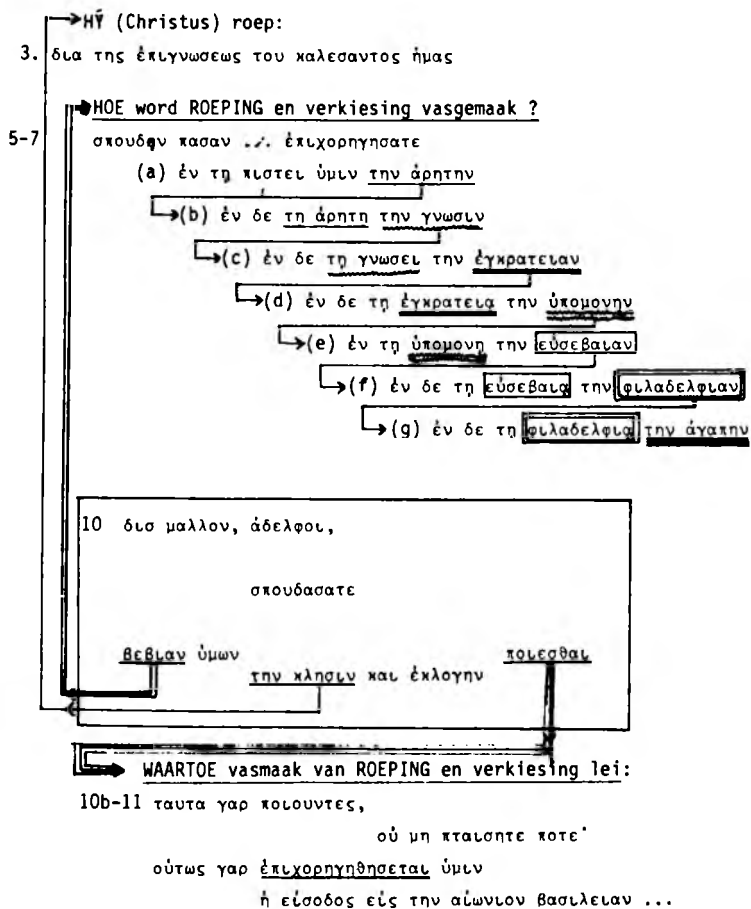
Vervolgens word 'n uittreksel uit 2 Pt. 1 : 3–11 gemaak wat klaarblyklik belangrike lig werp vir 'n Skriftuurlik-beoordeelde beskouing oor die moeilike saak van die verhouding tussen menslike verantwoordelikheid en Goddelike roeping en uitverkiesing:

Menslike verantwoordelikheid en Goddelike roeping en uitverkiesing

3.	<i>δια της επιγνωσεως</i>
(deur die diepe kennis)
<i>του καλεσαντος ημας</i>
(van Hom wat ons GEROEP HET)	HY ROEP
5.	<i>και αυτο τουτο δε</i>
(En juis om hierdie rede)
<i>σπουδν πασαν παρεισενεγκαντες</i>
(met die inbreng van ALLE YWER)	JULLE MOET BYVOEG
	<i>επιχορηγηατε</i> - - - -
(moet julle byvoeg) - - - -	
10.	<i>διο μαλλον, αδελφοι, σπουδασατε</i>
(daarom destemeer, broeders, BEYWER
JULLE
<i>βεβαιαν υμων την κλησιν και εκλογην</i>
<i>ποιεσθαι</i>
(om vas temmaak julle ROEPING en
verkieping)	JULLE IS GEROEP EN
MOET DIT VASMAAK

2 Petrus 1:3-11

2 Petrus 1:3-11 HOE en WAARTOE word ons ROEPING en VERKIESING vas gemaak

ταυτα γαρ ποιουντες
(As julle dié dinge doen)

ου μη πταισατε ποτε
(sal julle nooit struikel nie)

11. οὕτως γαρ πλουσιως ἐπιχορηγηθησεται υμιν
(Want so sal Hy ryklik oor julle
BYVOEG)

η εισοδος εις την αιωνιον

HY SAL BYVOEG

η εισοδος εις την αιωνιον βασιλειαν - - - -
(die ingang van die ewige Koninkryk)

Uit die bostaande ontledings blyk op die minste die volgende:
(1) 2 Pt. 1:3-11 is 'n baie hegte en fyngestruktureerde perikoop.
Oor wat die woorde van vers 10, „...maak julle roeping en ver-

kiesing vas" beteken, mag dus nie *in abstracto*, dogmatisties, gespekeleer word nie. Die betekenis MOET vanuit die onmiddellike konteks bepaal word.

(ii) „Roeping”, *klēsis*, het hier, soos inderdaad gewoonlik elders in die Nuwe Testament, niks te doene met ons „roeping” tot een of ander sending of taak of amp nie. Die *klēsis* of „roeping” van vers 10 sluit aan by die *kalesantos*, die Roepende Een, van vers 3. „Roeping” sê in die Nuwe Testament nooit „Gaan — en doen dit of dat . . .” nie, maar altyd: „Kom — kom na My toe om naby My te mag wees.”

(iii) Die „roeping” (*klēsis*) en die „verkiesing” (*eklogē*) lê dus volledig op dieselfde vlak — albei het te doen met God se vrymagtige en in Christus genadige afsondering van sekere mense vanuit die sondige, verlore mensheid. Die *eklogē* of uitverkiesing lê in die ewigheid, die *klēsis* of roeping vind hier en nou in die tyd plaas.

(iv) Soos die diagram van die geheel perikoop duidelik toon, trek vers 10 al die motiewe in die sentrale boodskap van die hele perikoop saam:

- (a) Met *tēn klēsin* word teruggegryp op vers 3: terwyl God van ewigheid af uitverkies het, roep Hy ons hier in die tyd deur Jesus Christus en die evangelie van „sy heerlikheid en deug.”
- (b) Die *bebaian poiesthai*, op „vas maak” van die roeping en verkiesing word nie in vers 10 omskryf nie, maar is juis ’n pregnante manier om onder formule te bring alles wat in vers 5–7 in besonderhede beskryf is?

Hoe maak ’n mens God se ewige uitverkiesing en sy roeping deur Christus hier in die tyd vas?

Deur te ANTWOORD op die roeping: as iemand jou ROEP wil hy dat jy NADERKOM na hom toe. Verse 5–7 beskryf nie maar algemene, tydlose sogenaamde „Christelike deugde” soos dikwels gekommentariëer word nie. In ’n baie opvallende „trapleerkomposisie” (d.i. die eindbegrip van ’n frase of strofe word die aanvangsbegrip van die nuwe frase of strofe) word die stygende pad waarop die geroepene antwoord op die roeping, beskryf, met as klimakspunt *agapē* — Godomhelsende ware liefde. Só maak ’n geroepene sy roeping en verkiesing vas.

- (c) *Wartoe* die vasmaak van die roeping en verkiesing lei word in verse 10b en 11 beskryf: in *negatiewe* sin lei dit daartoe dat só ’n goerepene nooit sal struikel nie; dus nie kán uitval uit die genade nie; in *positiewe* sin lei dit tot die ryke geskenk (byvoeging) van God om vir ewig te mag ingaan in sy koninkryk — die waarborg van die saligheid.

(v) Die tweede diagram gee ’n beeld van die intieme verband en wonderlike harmonie wat gelê word tussen ons menslike verantwoordelikheid en die Goddelike uitverkiesing en roeping: Vers 3 besing die indikatief van God se genadige roeping in en deur Jesus Christus as historiese werklikheid, en verse 5 tot 7 volg dit op met die imperatief om die roeping en verkiesing „vas te maak” deur BYVOEGING van die een stap na die ander van ’n ware nader

tot God. Vers 10a bring die indikatief van ons geroepe- en verkieswees en die imperatief dat ons dit moet vas maak onder formule, en verse 10b en 11 volg dit op met die heerlike belofte van God se BYVOEGING van ons versekerde ingang in sy ewige koninkryk!

SLOTPMERKING

Dit word vertrou dat hiermee enkele Skriftuurlike grondstowwe as basis vir verdere gesprek en studie rondom hierdie kernsaak in ons allerheiligste geloof opnuut blootgelê is.